

Concrete tips voor een volledig zomerschool-dossier

Deze tips bieden we aan om een zo sterk mogelijk zomerschool-dossier in te dienen. Garantie dat je dossier wordt goedgekeurd, kunnen we uiteraard niet bieden.

Deze tips passen wel volledig binnen het kader van de oproep zomerscholen die je vindt op <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/oproep-voor-de-organisatie-van-covid-19-zomerscholen>

Toeleiding en maatwerk

- Beschrijf de criteria waaraan een kind/jongere moet voldoen om in aanmerking te komen voor je zomerschool.
 - Doe dit in functie van je aanbod: op welke vakken/vakgebieden ga je focussen?
- Baken een duidelijke doelgroep af. Werk samen met organisaties die feeling hebben met het werken met je doelgroep (scholen, buurtwerkingen, CLB, ondersteuningsnetwerk, OCMW, geloofsgemeenschappen, jeugdwerkingen, zelfhulpgroepen...). Raadpleeg de sociale kaart van je regio.
- Formuleer krachtig en helder hoe je de doelgroep zal bereiken. Het communicatie-rooster op het einde van het Zomerplan kan je hierbij helpen.
- Concretiseer hoe je zal communiceren en afstemmen met de school/scholen van je deelnemers aan het begin en het einde van de zomerschool. Gebruik bijvoorbeeld een standaardfiche waarop je de volgende gegevens aanvult:
 - vak
 - inhouden/doelen die goed liepen in dit vak, sterktes van de leerling
 - inhouden/doelen die moeilijker liepen. Wat maakt dat dit moeilijker liep? (automatiseren, begrip, toepassen, analyseren, synthetiseren, creëren...).
 - Welke is de gebruikte methode?
 - Andere aandachtspunten

Beschrijf daarnaast ook hoe je deze fiche zal vervolledigen:

- In gesprek met de klassenraad/ de klassenraad vult de fiche aan.
- Een zomerschoolbegeleider neemt contact op met de titularis, leerlingenbegeleider, zorgcoördinator van de school...
- ...

- Besef het belang van ouderbetrokkenheid. Overtuigde ouders zullen hun kind veel sneller naar een zomerschool sturen en stimuleren om te blijven gaan:
 - Verwelkom ouders op een koffiemoment, organiseer ook een ouder-praatgroep
 - Werk samen met de lokale handel. Beloon gezinnen die twee weken deelnemen bijvoorbeeld met waardebonnen die je ter sponsoring krijgt. Dit principe heeft in het buitenland zijn nut reeds bewezen.
 - Communiceer ook in andere relevante talen dan het Nederlands.
 - Wees overtuigend-aanklampend wanneer leerlingen dreigen niet te komen of dreigen af te haken: bel naar huis, ga naar huis... Geef niet op om de missie van je zomerschool te realiseren. Betrek hierbij zeker je partnerorganisaties.
- Overbrug de mobiliteitsdrempel. Wonen je leerlingen verafgelegen? Probeer dan de gemeentebus te gebruiken, organiseer een taxidienst met vrijwilligers (Deliveroma's en Deliveropa's?) die leerlingen gaat oppikken en enthousiast vervoert naar de zomerschool.
- Beschrijf hoe de jongere "op maat" zal worden begeleid en hoe je inspelt op de eigenheid van elke deelnemer. Enkele mogelijkheden:
 - Door **vakinhouden** op maat aan te bieden in niveaugroepen of in een gedifferentieerde klascontext waarbij je inspelt op ondersteuningsnoden en verschillende beheersingsniveaus bij de deelnemers.
 - Door de dag te starten met een gesprek in de kerngroep van de leerling, samen met een mentor of hoofdbegeleider. Deze hoofdbegeleider houdt tijdens dit half uur vinger aan de pols: hoe gaat het met iedereen? Dient het programma voor één van de deelnemers te worden aangepast? Ook **socio-emotionele begeleiding** krijgt zo een plek.
 - Door in het verrijkingsaanbod ook in te spelen op **voorkeuren en interesses** van de deelnemers.

Samenstelling groepen en didactiek

- Beschrijf hoe je de leerlingen in groepen zal onderverdelen. Bijvoorbeeld door:
 - homogene groepen per vakinhoud
 - heterogene groepen voor het verrijkingsaanbod en/of bij taalstimulerende activiteiten
 - indien de zomerschool te klein is: heterogene groep met toepassing van principes van binnenklasdifferentiatie.
- Groepssamenstelling kan doorheen de dag variëren, zolang je het bubbel-idee (of de op dat moment geldende COVID19-maatregelen) garandeert:
 - Dag opstarten in een heterogene kerngroep met een hoofdbegeleider, mentor. Een half uur socio-emotionele begeleiding, actualiteitsbespreking, “persoonlijke haven” voor de leerlingen.
 - Twee blokken waarbij op vakinhouden gefocust wordt. Probeer hier te werken in homogene groepen in functie van het beheersingsniveau en de ondersteuningsnoden die de leerlingen hebben. Differentieer binnen deze groepen nog eens op 2 of 3 sporen.
 - Verrijkingsaanbod: hier kunnen de klassen samenkomen in een keuze-aanbod van sport, cultuur... Hier kan je keuzegroepen maken. Kunnen kiezen motiveert de leerlingen.
- Beschrijf op welke didactische principes je je zal hanteren. Hieronder vind je enkele relevante bronnen:
 - Expliciet Directe Instructie: les geven aan de hand van een duidelijk stappenplan, waarbij je ondersteuning door de leerkracht afneemt en de zelfstandigheid van de leerlingen toeneemt. Je differentieert waar nodig in het geven van verlengde instructie, ondersteuning op maat of opdrachten op maat.
Bron: Hollingsworth, J. & Ybarra, S. *Expliciete Directe Instructie*, Nederlandse vertaling en bewerking 2015: Marcel Schmeier, Uitgeverij Pica
 - Verweef in je lessen die didactische bouwstenen waarvan we weten dat ze veel structuur en houvast bieden in je lessen: activeren van voorkennis, duidelijke instructie, werken met voorbeelden, combineren van woord en beeld, leerstof actief laten verwerken, formatief evalueren, ondersteunen waar nodig, oefeningen spreiden in de tijd, afwisselen in oefentypes, veel feedback geven, leerstrategieën aanleren.

Bron: Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. A. (2019). Wijze lessen: twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek. (1 redactie) Ten Brink Uitgevers

- Hanteer beproefde principes van binnenklasdifferentiatie waarbij je inspeelt op de verschillen in leerstatus, tempo, ondersteuningsnaden en voorkeuren tussen je leerlingen.

Bronnen:

Katrien Struyven , Esther Gheysens , Catherine Coubergs , Hadewijch De Doncker , Debbie De Neve (2019). Binnenklasdifferentiatie in de praktijk. Leuven: Acco.

Geerts, W., & van Kralingen, R. (2011). Omgaan met zorgleerlingen. In: Handboek voor leraren (pp. 231-269). Bussum: Coutinho.

Van den Broeck, Wim (2019). Bouwstenen voor ambitieus onderwijs dat doeltreffend omgaat met verschillen. In “Spots op onderwijs: wetenschappers voor het voetlicht”. Leuven: Lannoo Campus.

- Zet in op gestructureerd groepswerk/ coöperatieve werkvormen. Op die manier ontwikkelen ze niet enkel taal en leerinhouden, maar ook sociale vaardigheden en attitudes.

Bron: Jan T'Sas. (2013). Sprekend Leren. Brugge: Die Keure.

Spencer Kagan. (2008). Coöperatieve Werkvormen voor elke groep en ieder vak. Bazalt.

Monitoring en evaluatie

- Bouw hier verder op de informatie die je in de toeleidingsfase (fiche) bekomen hebt. De Vlaamse Overheid verwacht formele evaluatie. Beschrijf dus concreet hoe je die evaluatie vorm gaat geven. Zie dit echter breder dan het (louter) summatieve evalueren om te bekijken of een leerling geslaagd is of niet. Evalueer formatief: benut de informatie die je krijgt om het leerproces bij te sturen.
- Evalueer breder dan (enkel) in klassieke toetsvorm. Benut een veelheid aan evaluatiemethodes om te bekijken of de leerlingen “mee” zijn en of bijsturing nodig is.
- Indien je op voorhand geen beginsituatie kan analyseren voor elke leerling, beschrijf dan hoe je die zo snel mogelijk zal bekomen. Zo kan je op dag 1 van de zomerschool de leerlingen zoveel mogelijk opdrachten en activiteiten laten uitvoeren, waarbij je observeert en in kaart brengt hoever ze staan, waar hun noden liggen...
- Geef hen een reeks oefeningen met verbeter sleutel en laat hen zichzelf inschalen als “pop, rups, vlinder” of “beginner, gevorderd, expert”. Of doe dat zelf indien dat moeilijk is.
- Laat leerlingen regelmatig zelf reflecteren en zaken die ze geleerd hebben terug opvissen uit hun geheugen:
 - Wat heb ik hier uit bijgeleerd? Over het vak, over mezelf, over mijn manier van werken?
 - Wat weet ik nog van de les van gisteren, en van eergisteren?
 - Hoe ga ik ervoor zorgen dat ik dat niet vergeet?

- Werk met voorbeelden, modellen en verbeter sleutels aan de hand waarvan leerlingen hun eigen werk screenen.
- Houd regelmatig een korte kwis (bij handopsteking, met digitale tools...) om te bekijken wie al mee is en wie nog niet.
- Werk met online tools waarbij je “achter de schermen” ook de info krijgt over wie welke vragen juist had (Kahoot, Socrative, Bookwidgets...) zodat je kan bijsturen waar nodig.
- Werk met observatiefiches wanneer de leerlingen. Breng daarbij in kaart wat in functie van die opdracht relevant is:
 - zelfstandig werken
 - een presentatie geven
 - in groep samenwerken
 - ...
- Organiseer regelmatige feedbackgesprekken. Richt bijvoorbeeld om de 2 à 3 dagen een uur in waarin de leerlingen zelfstandig werken aan opdrachten op maat, waardoor hun hoofdbegeleider even een feedbackgesprek met hen kan voeren:
 - hun evaluatiefiches, groeiportfolio... tot dan doorlopen
 - benoemen wat goed gaat, welke vooruitgang gemaakt is (feedback)
 - benoemen wat moeilijker liep (feedback)
 - voornemens formuleren: waar willen we geraken? (feed-up)
 - Concrete volgende stappen formuleren (feedforward)
- Laat leerlingen een “groeimap” of “zomerportfolio” bijhouden: elke dag selecteren ze één opdracht of taak waarvan ze vinden dat ze er het meeste vooruitgang mee geboekt hebben. Die komt in hun portfolio. Op het einde van de zomerschool hebben ze zo een map die hun vooruitgang weerspiegelt.
- Eindevaluatie: neem op het einde de beginsituatie terug bij de hand. Beschrijf concreet welke vooruitgang de leerling geboekt heeft en op welke manier. Beschrijf ook hoe deze informatie opnieuw bij de school geraakt. (Werk met gestandaardiseerde fiches en rubrics indien dit teveel werk zou vragen).

Kwaliteit lesgevers en coördinator(en)

- Je kan het aanbod van de provincie vermelden. Begeleiders kunnen dit aanbod gratis volgen. Het bestaat uit:
 - online opleidingsmodules: webcasts met essentiële inzichten en leesmateriaal
 - intervisie-sessies: mogelijkheid tot wekelijkse deelname aan thematische intervisies rond taalstimulering, omgaan met kwetsbare groepen...
 - Thema's die aan bod komen voor lesgevers en begeleiders zijn:
 - Hoe leren werkt
 - Differentiatie, flexibele leertrajecten en maatwerk
 - Groeigericht evalueren
 - Spelvormen en coöperatieve werkvormen
 - Socio-emotionele ondersteuning
 - Iedereen aan bood (houden)
 - Vakdidactische tips.
 - Thema's voor organisatoren en coördinatoren zijn:
 - Leiding geven aan vrijwilligers
 - Samenwerken als zomer-team
 - Coaching, intervisie en supervisie begeleiden: hoe doe je dat?
 - Kwaliteitsvolle zomerschool: wat zegt onderzoek?
 - Bereiken van kwetsbare groepen

- Een (zomer-)school die kwaliteit aanbiedt heeft een team dat een gedragen visie naleeft. De tijd is kort, maar zorg toch voor enkele team-interventies om nodige randvoorwaarden te creëren:
 - Organiseer een team-dag waarop zowel inhoudelijke als praktische afspraken worden gemaakt, waarop je de beginsituatie van elk van de leerlingen deelt met de begeleiders...
 - Voorzie bijkomende vorming indien het team daarom vraagt. Zie daartoe www.zomerscholenvlaanderen.be
 - Installeer een systeem waarbij de (pedagogische) coördinator van de zomerschool tussentijds toch een paar keer de activiteiten gaat bekijken en die samen met de vrijwilligers bespreekt om te bekijken of de aangeboden activiteiten voldoen aan de visie en de standaardnorm van goede zomerschool-activiteiten.
 - Zorg ervoor dat de vrijwilligers meer doen dan enkel “hun lesjes komen geven”. Plan op voorhand een paar keer overleg in waarbij ruimte is voor:
 - praktische afspraken
 - bespreking van leerlingen voor wie dat nodig is
 - inhoudelijke bijsturingen
 - coaching
 - supervisie/intervisie